

Konstitutionsutskottets yttrande

1983/84:3 y

över proposition 1983/84:85 om 1985 års folk- och bostadsräkning
m. m. jämte motioner

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över rubricerade proposition – FoB 85 – jämte de motioner som väckts i ärendet i de delar som berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

I propositionen föreslås en särskild lag om genomförande av FoB 85. Uppgifterna till FoB 85 skall samlas in dels genom en enkät till allmänheten och till husägare, dels genom utnyttjande av uppgifter som finns tillgängliga i register. Arbetet med FoB 85 skall enligt förslaget ledas av statistiska centralbyrån (SCB). I propositionen pekas på vissa utvecklingsvägar för att i framtiden genomföra folk- och bostadsräkningar utan att samla in uppgifter genom enkäter. Det aviseras också i propositionen att skyddet för den enskildes personliga integritet i samband med statistiska undersökningar kommer att bli föremål för ytterligare överväganden vid behandlingen av betänkandet (SOU 1983:74) Framtida statlig statistik.

Som framgår av propositionen är syftet med FoB att skapa underlag för statistik för samhällsplanering, forskning och allmän information samt att möjliggöra kontroll av folkbokföringen. Detta framgår av 1 § i den föreslagna FoB-lagen. För FoB 85 föreslås i likhet med vad som gällde vid de närmast föregående folk- och bostadsräkningarna i vårt land bestämmelser om samkörning med uppgifter från andra ADB-register. I 21 § finns närmare bestämmelser om vilka uppgifter som får inhämtas genom sådan samkörning. Enligt 22 § förutsätts att även andra uppgifter än som anges i lagförslaget skall kunna tillföras det nya personregistret. Sådana kompletteringar får dock bara ske i samma syfte som 1 § och förutsätter tillstånd enligt datalagen. De lagrum i datalagen som härvid åsyftas är enligt propositionen dels 2 § om tillstånd i vissa fall av datainspektionen för att inrätta och föra personregister, dels 2 a § om personregister som inrättas efter beslut av riksdagen eller regeringen. I propositionen uttalas att bestämmelserna i 22 § skall tolkas restriktivt.

I flera av de motioner som väckts med anledning av propositionen anläggs integritetsaspekter på förslagen. Utskottet tar i sitt yttrande upp dessa frågor.

I den moderata partimotionen 1983/84:2579 av Ulf Adelsohn m. fl. anförs att även om förslagen i FoB 85 från integritetssynpunkt är mindre kränkande än vid de senaste folk- och bostadsräkningarna har samtidigt individernas krav på skydd för privatlivet ökat. Enligt motionen bör propositionen avslås

och regeringen i stället anmodas att lägga fram förslag till en urvalsundersökning i enlighet med vissa riktlinjer som anges i motionen. Motsvarande synpunkter anläggs i motionerna 1983/84:2572 av Elving Andersson (c) samt 1983/84:2574 av Kenth Skårvik och Kerstin Anér (båda fp). Även i motion 1983/84:2571 av Stig Josefson m. fl. (c) yrkas avslag på propositionen. I sistnämnda motion liksom i motion 1983/84:2570 av Marie-Ann Johansson (vpk) yrkas att 22 § i FoB-lagen skall utgå. I motion 1983/84:2573 av Allan Ekström (m) begärs att 21 och 22 §§ i FoB-lagen utformas på sådant sätt att det tydligt framgår vilka konkreta uppgifter som skall ingå i registret. Dessutom bör regeringens dispensrätt enligt sekretesslagen inte få tillämpas på det föreslagna FoB-registret.

Konstitutionsutskottet får för sin del uttala följande.

Som utskottet tidigare i många sammanhang uttalat har den snabba utvecklingen på ADB-området förutom de ovedersägliga fördelar den nya tekniken inneburit även gett upphov till åtskilliga problem. Särskilt gäller detta den mängd information om enskildas personliga förhållanden som finns lagrad i ett stort antal olika dataregister. Det är därför enligt utskottet synnerligen angeläget att integritetsaspekterna blir tillbörligen beaktade i samband med inrättande av dataregister och vid s. k. samkörning mellan olika register.

Beträffande det nu aktuella FoB-registret har det som nyss sagts förutsatts att de insamlade uppgifterna inte får användas för några andra ändamål än dem som anges i 1 § i lagförslaget. Detsamma gäller eventuella kompletteringar enligt 22 §. Enligt propositionen kommer vidare skyddet för den enskildes personliga integritet i samband med statistiska undersökningar att bli föremål för ytterligare överväganden vid behandlingen av betänkandet (SOU 1983:74) Framtida statlig statistik. Dessa överväganden kan få betydelse även för FoB 85.

Mot den angivna bakgrunden kan det föreliggande förslaget till FoB 85 från de synpunkter utskottet har att beakta godtas. Utskottet vill erinra om att tillämpningen av 22 § i lagen måste ske med stor restriktivitet i enlighet med den uppräknings av tillåtna ändamål som återfinns i 1 § i lagförslaget.

Stockholm den 12 april 1984

På konstitutionsutskottets vägnar

OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Kerstin Nilsson (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Sture Thun (s), Elisabeth Fleetwood (m) Ingvar Björk (s), Bengt Kindbom (c), Britta Hammarbacken (c)*, Lars Ernestam (fp)* och Marie-Ann Johansson (vpk).

* Ej närvarande vid justeringen.

Avvikande mening

1. av Anders Björck (m), Hans Nyhage (m), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Elisabeth Fleetwood (m), Bengt Kindbom (c), Britta Hammarbacken (c) och Lars Ernestam (fp), vilka ansett att sista stycket i utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Som utskottet nyss anfört har med dagens snabba utveckling på datateknikens område integritetsfrågorna fått allt större betydelse. Förslag om ökad statistiksekretess har nyligen framlagts av statistikutredningen och är f. n. föremål för en omfattande remissbehandling. Utskottet anser att beslut om en ny allmän uppgiftsinsamling av den storleksordning som en folk- och bostadsräkning innebär inte bör fattas förrän riksdagen fått tillfälle att ta ställning till de förslag till förstärkt integritetsskydd som kan bli följden av bl. a. statistikutredningens överväganden. Även folkbokföringsfrågorna är f. n. föremål för utredning, vilket är ytterligare ett skäl att inte nu genomföra en allmän folk- och bostadsräkning. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till propositionens samtliga lagförslag.

2. av Marie-Ann Johansson (vpk) som ansett att sista stycket i utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Mot den angivna bakgrunden kan det föreliggande förslaget till FoB 85 från de synpunkter utskottet har att beakta i princip godtas. Dock bör om nya behov skulle uppkomma i fråga om komplettering av uppgifterna från FoB 85 med andra uppgifter frågan under alla omständigheter underställas riksdagens prövning. 22 § i den föreslagna FoB-lagen bör följaktligen utgå.

